

УДК 071.35

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4\(18\)-162-168](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-4(18)-162-168)

П'ятничук Ірина Дмитрівна кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри управління та бізнес-адміністрування, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, <https://orchid.org/0000-0003-2876-6422>

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТУ В КРАЇНАХ ЄС

Анотація. Стаття присвячена аналізу системи публічного управління в Європейському Союзі. У ній описано основні принципи та механізми публічного управління фізичною культурою та спортом на рівні ЄС та національних держав. Автор також досліджує виклики, з якими стикається система публічного управління фізичною культурою та спортом в ЄС, такі як децентралізація та зростаюча комплексність завдань, та пропонує шляхи їх подолання. У статті розглядається роль держави та її інституцій у розвитку та регулюванні спортивної діяльності в країнах ЄС. У статті описано основні інституції та регуляторні органи в країнах ЄС, які займаються питаннями фізичної культури та спорту на державному рівні, а також їхні функції та завдання. Також детально розглядається взаємодія між різними рівнями влади та спортивними організаціями, що дозволяє забезпечити ефективне функціонування системи та розвиток спорту на різних рівнях - від місцевого до національного та міжнародного. Метою статті є аналіз механізмів публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС. Визначено, що механізми публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС зазвичай базуються на децентралізованій системі залучення різних зацікавлених сторін, включаючи державні та місцеві органи влади, спортивні організації та громадські організації. Один з механізмів публічного управління полягає у створенні національних органів з питань спорту, таких як Міністерство спорту чи національний олімпійський комітет, які відповідають за розроблення та виконання стратегій і програм розвитку спорту на національному рівні. Вони також можуть надавати фінансову та технічну підтримку спортивним організаціям та іншим заінтересованим сторонам. Проаналізовано регуляторні механізми публічного управління, які функціонують в країнах ЄС. Окремо визначено роль механізмів публічного управління у розвитку та забезпеченні доступу населення до інфраструктури масового та професійного спорту. Загалом, стаття дає достатньо повну картину про систему публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС і її роль у розвитку та підтримці спортивної діяльності.

Ключові слова: публічне управління, фізична культура і спорт, європейська система публічного управління у сфері фізичної культури та спорту

Piatnychuk Iryna Dmytrivna Candidate of Economic Sciences, associate professor, the head of the department, Department of Management and Business Administration, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenko St., 57, Ivano-Frankivsk, <https://orchid.org/0000-0003-2876-6422>

MECHANISMS OF PUBLIC MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN EU COUNTRIES

Abstract. The article is devoted to the analysis of the public administration system in the European Union. It describes the main principles and mechanisms of public management of physical culture and sports at the level of the EU and national states. The author also examines the challenges faced by the system of public management of physical culture and sports in the EU, such as decentralization and the growing complexity of tasks, and suggests ways to overcome them. The article examines the role of the state and its institutions in the development and regulation of sports activities in EU countries. The article describes the main institutions and regulatory bodies in the EU countries that deal with issues of physical culture and sports at the state level, as well as their functions and tasks. The interaction between different levels of government and sports organizations is also considered in detail, which allows ensuring the effective functioning of the system and the development of sports at different levels - from local to national and international. The purpose of the article is to analyze the mechanisms of public management of physical culture and sports in EU countries. It was determined that the mechanisms of public management of physical culture and sports in the EU countries are usually based on a decentralized system of involvement of various interested parties, including state and local authorities, sports organizations, and public organizations. One of the mechanisms of public governance is the establishment of national sports bodies, such as the Ministry of Sport or the National Olympic Committee, which are responsible for the development and implementation of strategies and programs for the development of sports at the national level. They can also provide financial and technical support to sports organizations and other interested parties. Regulatory mechanisms of public administration operating in EU countries are analyzed. The role of public management mechanisms in the development and provision of the population access to the infrastructure of mass and professional sports is separately defined. In general, the article gives a sufficiently complete picture of the system of public management of physical culture and sports in EU countries and its role in the development and support of sports activities.

Keywords: public administration, physical culture and sports, European system of public administration in the field of physical culture and sports

Постановка проблеми. Однією з головних проблем, з якими стикається публічне управління спортом і фізичною культурою в ЄС, є фрагментація сфери на різних рівнях управління та інституційних установах, а також різноманітність учасників і зацікавлених сторін. Іншим важливим питанням є виділення та розподіл фінансування та ресурсів для спорту та фізичної культури як на рівні ЄС, так і на національному рівнях. Це включає питання, пов'язані з механізмами фінансування, бюджетними обмеженнями та конкуренцією за ресурси з іншими сферами. Ефективність публічного управління у сфері спорту та фізичної культури також залежить від якості управління та механізмів координації політики, як всередині, так і між різними рівнями управління. Це включає питання, пов'язані з нормативно-правовою базою, інституційним забезпеченням та залученням стейкхолдерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми визначає увагу авторів до даної тематики, зокрема цікавими є дослідження Шкорута І., та Молодцов О. [1], Романенко В., Жалій В. [2], Базиляк Н. [3], Нагорняк М. [4], Якубенко Н. [5] та інші.

Мета статті. Метою статті є аналіз механізмів публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС.

Виклад основного матеріалу. Механізми публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах Європейського Союзу відрізняються в залежності від національного законодавства та інституціональної структури кожної країни. Однак, в загальному можна виділити декілька загальних механізмів, які використовуються в країнах ЄС для підтримки фізичної культури та спорту.

Законодавчі заходи: більшість країн ЄС мають спеціальні законодавчі акти, що регулюють фізичну культуру та спорт. Такі акти встановлюють правовий статус фізичної культури та спорту, а також визначають права та обов'язки учасників цих процесів. Серед сукупності законодавчого забезпечення, що регламентує правовідносини у сфері фізичної культури та спорту, доцільно визначити такі групи елементів правового механізму:

1. Законодавство про фізичну культуру та спорт: ця група нормативно-правових актів визначає правовий статус фізичної культури та спорту в країні, встановлює права та обов'язки учасників цих процесів, а також визначає порядок фінансування та розвитку спорту.

2. Законодавство про охорону здоров'я: ця група нормативно-правових актів регулює сферу охорони здоров'я у країні, включаючи і фізичну культуру та спорт. Вона встановлює вимоги до медичного огляду спортсменів, правила проведення спортивних змагань та інші питання, що стосуються здоров'я учасників спортивних заходів.

3. Законодавство про фізичне виховання в школах: ця група нормативно-правових актів встановлює правила проведення фізичного виховання в школах та інших навчальних закладах. Він визначає вимоги до викладання фізичної культури, встановлює стандарти та правила проведення уроків та інших фізичних занять.

4. Законодавство про спортивну інфраструктуру: ця група нормативно-правових актів визначає порядок розвитку та фінансування спортивної інфраструктури у країні, включаючи будівництво та реконструкцію спортивних споруд, створення спортивних клубів та інші питання.

Важливим елементом у системі публічного управління фізичною культурою та спортом є фінансова підтримка. Більшість країн ЄС надає фінансову підтримку фізичній культурі та спорту. Це може бути в формі державних субсидій, грантів, податкових пільг або інших фінансових інструментів.

Фінансування спортивних заходів та змагань проводиться за рахунок низки механізмів. Державні субсидії можуть бути виділені на проведення спортивних змагань, які можуть бути національного, європейського чи світового рівнів. Такі заходи можуть включати Чемпіонати світу, Європейські чемпіонати, Олімпійські ігри тощо. У Європейському Союзі існують різні програми та фонди, які надають фінансову підтримку різним видам діяльності, включаючи фізичну культуру та спорт. Деякі з них можуть бути доступні для громадських організацій, спортивних клубів та інших зацікавлених сторін. Наприклад, програма «Європейський союз зі спорту» (European Union Sport) була започаткована з метою сприяння розвитку фізичної культури та спорту в ЄС. Ця програма має багато різних компонентів, включаючи фінансову підтримку проєктів, організацію спортивних подій та розвиток інфраструктури для спорту. Крім того, ЄС також надає фінансову підтримку національним урядам для розвитку спортивної інфраструктури та забезпечення доступу до спортивних закладів для громадян.

Державні субсидії можуть бути також виділені на розвиток спортивної інфраструктури, такої як стадіони, спортивні зали, басейни та інші спортивні споруди. Особливо доцільно виділити програми підтримки тренерів та спортивних клубів, щоб забезпечити належний розвиток та підготовку молодих спортсменів, програми фізичного виховання в школах та інших навчальних закладах.

Окремим елементом системи публічного управління можна визначити фінансування наукових досліджень. Державні субсидії можуть бути також виділені на наукові дослідження в галузі фізичної культури та спорту, які можуть допомогти покращити методи підготовки спортсменів та забезпечити здоров'я учасників спортивних заходів. У багатьох країнах ЄС існують державні програми та фонди, які надають фінансову підтримку науково-дослідній роботі з розвитку фізичної культури та спорту. Ці програми можуть

фінансувати дослідження в галузі спортивної науки, здоров'я та фітнесу, а також розвиток інноваційних технологій у спортивній сфері. Наприклад, в Німеччині існує Федеральна програма підтримки наукових досліджень у галузі спорту (Bundesprogramm Förderung der Sportwissenschaft), яка надає фінансову підтримку науковим проектам, спрямованим на розвиток фізичної культури та спорту. У Франції, національна організація наукової дослідження у галузі спорту (Institut national du sport, de l'expertise et de la performance) також фінансує дослідження в галузі спорту та фізичної активності. Крім того, в рамках програм ЄС, таких як «Горизонт Європа» (Horizon Europe), можуть бути виділені кошти на фінансування науково-дослідних проектів у галузі спорту та фізичної активності. Важливо зауважити, що доступність державних субсидій на ведення науково-дослідної роботи розвитку фізичної культури та спорту може відрізнятись в залежності від політики та програм, які реалізуються в кожній країні.

Важливим елементом системи публічного управління є інституційна підтримка. У більшості країн ЄС існують спеціальні інституції, які займаються фізичною культурою та спортом. Ці інституції можуть мати різний статус та повноваження в залежності від національного законодавства та інституціональної структури кожної країни. У Німеччині, Федеральне Міністерство внутрішніх справ, будівництва та спільнот (Bundesministerium des Innern, für Bau und Heimat) відповідає за спорт на національному рівні. Воно координує політику у галузі спорту та розвиває концепції з питань розвитку спорту та фізичної культури в країні. Також існують окремі державні органи, які займаються розробкою та впровадженням програм розвитку фізичної культури та спорту, наприклад, Німецький олімпійський комітет (Deutscher Olympischer Sportbund) та Німецький спортивний союз (Deutscher Sportbund).

У Франції, департамент молоді та спорту Міністерства молоді та спорту (Direction de la jeunesse et des sports) відповідає за спорт на національному рівні. Цей департамент координує політику у галузі спорту та фізичної активності, забезпечує фінансову підтримку для різних програм та ініціатив, пов'язаних з розвитком фізичної культури та спорту. Також в Франції існують спеціальні органи, які займаються питаннями розвитку спорту та фізичної культури, наприклад, Національний центр розвитку спорту (Centre national pour le développement du sport) та Французький олімпійський комітет (Comité National Olympique et Sportif Français).

До компетенцій інституційних органів країн ЄС на загальноєвропейському та національному рівнях належать регуляторні заходи. У більшості країн ЄС існують регуляторні органи, які відповідають за контроль та нагляд за діяльністю у сфері фізичної культури та спорту. У Німеччині, Німецький олімпійський комітет (Deutscher Olympischer Sportbund) є органом, який координує та регулює діяльність у галузі спорту на

національному рівні. Орган відповідає за забезпечення дотримання правил та стандартів у спортивній діяльності, розробляє політику в галузі спорту та координує співпрацю між різними спортивними організаціями. У Франції, Національна комісія фізичної активності та спорту (Commission nationale de l'activité physique et sportive) є регуляторним органом, який відповідає за розробку та виконання політики в галузі спорту та фізичної активності в країні. Орган також забезпечує реалізацію національної стратегії розвитку спорту, розробляє стандарти та норми у спортивній діяльності та надає фінансову підтримку для проектів та програм розвитку спорту.

Висновки та пропозиції. Отже, у країнах ЄС існують різноманітні інституції та регуляторні органи, які займаються розвитком та регулюванням діяльності у сфері фізичної культури та спорту. Ці органи забезпечують розробку та виконання національних стратегій розвитку спорту, розробляють стандарти та норми у спортивній діяльності, координують співпрацю між різними спортивними організаціями, надають фінансову підтримку для проектів та програм розвитку спорту та забезпечують дотримання правил та стандартів у спортивній діяльності. Крім того, важливим елементом системи публічного управління фізичною культурою та спортом в країнах ЄС є зв'язок між різними рівнями влади та спортивними організаціями, що дозволяє забезпечити ефективне функціонування системи та розвиток спорту на різних рівнях - від місцевого до національного та міжнародного.

Література:

1. Гасюк І.Л. Механізм фінансового регулювання розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2013. Вип. 12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_6
2. Романенко Л.В. Організаційно-правові засади управління фізичною культурою та спортом в Україні : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2019. 227 с.
3. Домбровська С. М., Вавренюк С. А., Палюх В. В. Державне регулювання фізичної культури та спорту в Україні : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2020. 313 с.
4. Нагорняк М.М. Кращі Європейські практики управління процесами розвитку фізичної культури та спорту // М. М. нагорняк // Наукові інновації та передові технології. Випуск 2 (16). 18 лютого 2022. URL: DOI:10.52058/2786-5274-2023-2(16)-109-117
5. Моргунов, О. А. Моделі публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту: закордонний досвід / Моргунов О. А. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2019. – Вип. 5, т. 2. – С. 155-159. – DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.5-2.29>.
6. Журба М. А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту / М. А. Журба // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]. – Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2017. – Вип. 79. – С. 51-57
7. Кузьменко О. О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі / О. О. Кузьменко // Держава та регіони . – 2011. – № 3. – С. 36-41.

References:

1. Hasiuk I.L. (2013) Mekhanizm finansovoho rehuliuвання rozvytku sfery fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini [The mechanism of financial regulation of the development of physical culture and sports in Ukraine]. Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia. Vyp. 12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_6 [in Ukrainian]

2. Romanenko L.V. (2019) Orhanizatsiino-pravovi zasady upravlinnia fizychnoiu kulturoiu ta sportom v Ukraini [Organizational and legal principles of management of physical culture and sports in Ukraine] : dys. ...kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kharkiv. 227 s. [in Ukrainian]
3. Dombrovska S. M., Vavreniuk S. A., Paliukh V. V. (2020) Derzhavne rehuliuвання fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini [State regulation of physical culture and sports in Ukraine] : monohrafiia. Kharkiv : NUTsZU. 313s. [in Ukrainian]
4. Nahorniak M.M. (2022) Krashchi Yevropeiski praktyky upravlinnia protsesamy rozvytku fizychnoi kultury ta sportu [The best European practices of managing the processes of development of physical culture and sports] // M. M. nahorniak // Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. Vypusk 2 (16). 18 liutoho 2022. URL: DOI:10.52058/2786-5274-2023-2(16)-109-117 [in Ukrainian]
5. Morhunov, O. A. (2019) Modeli publicnogo administruvannya sfer fizychnoi kultury ta sportu: zakordonnyi dosvid [Models of public administration in the spheres of physical culture and sports: foreign experience] / Morhunov O. A. // Naukovyi visnyk publicnogo ta pryvatnogo prava. – 2019. – Vyp. 5, t. 2. – S. 155-159. – DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.5-2.29>. [in Ukrainian]
6. Zhurba M. A. (2017) Zarubizhnyi dosvid derzhavnogo rehuliuвання sfery fizychnoi kultury i sportu [Foreign experience of state regulation of physical culture and sports] / M. A. Zhurba // Aktualni problemy derzhavy i prava : zb. nauk. pr. / redkol.: V. V. Zavalniuk (holov. red.) [ta in.]. – Odesa : Vydavnychi dim "Helvetyka", 2017. – Vyp. 79. – S. 51-57 [in Ukrainian]
7. Kuzmenko O. O. (2011) Suchasnyi stan derzhavnogo upravlinnia fizychnoiu kulturoiu y sportom v Ukraini ta Yevropi [The current state of state management of physical culture and sports in Ukraine and Europe] / O. O. Kuzmenko // Derzhava ta rehiony . – 2011. – № 3. – S. 36-41. [in Ukrainian]